

Protokoll fört vid enskild föredragning

Social- och miljöavdelningen

Allmänna byrån, S1

Beslutande

Minister

Wille Valve

Föredragande

Avdelningschef

Bengt Michelsson

Justerat

Omedelbart

Ärende/Dnr/Exp.

Beslut

Nr 22

Lagstiftningspromemoria gällande

komplettering av LL (2007:23)

om grunderna för avgifter till Ålands

hälso- och sjukvård.

ÅLR 2019/6075

161 S1 Utdrag

Landskapsregeringen beslöt överföra lagstiftningspromemoria, **bilaga 1 S119E17**, till lagberedningen för lagstiftningsåtgärder.

Lagstiftnings-promemoria om ändring av landskapslag (2007:23) om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård

Hälso- och sjukvårdsbyrån, den 16 juli 2019.

Bakgrund

Ett inkomstdatasystem som består av ett inkomstregister infördes i riket år 2018 med stöd av lag om inkomstdatasystemet (FFS 2018/53). Det är fråga om ett riksomfattande informationssystem avsett att tillgodose myndigheters och andra aktörers rätt till information. Syftet med inrättandet av inkomstdatasystemet är att uppgifter tas emot från arbetsgivare, uppdragsgivare och andra i lagen avsedda aktörer, dvs. prestationsbetalarna, och lagras samt förmedlas till de myndigheter, dvs. uppgiftsanvändarna, som har rätt till dem för de ändamål som anges i 13 §. Med uppgiftsanvändare avses myndigheter och andra aktörer som sköter offentliga uppdrag och till vilka uppgifter ur inkomstdatasystemet förmedlas.

Inkomstregistret erbjuder en aktuell helhetsbild av inkomsttagarnas förvärvsinkomster. Inkomstuppgifter samlas in och förmedlas i realtid. Med hjälp av tillgången till uppgifter i realtid effektiviserar myndigheternas verksamhet genom att beslutsfattandet påskyndas.

Till inkomstregistret registreras uppgifter om inkomsttagare. Med inkomsttagare avses enligt 3 § 2 punkten fysiska personer, dödsbon och juridiska personer till vilka en i lagen avsedd prestation har betalats eller förmån i annan form än pengar har getts.

Uppgifterna i inkomstregistret indelas i uppgifter som arbetsgivare och andra prestationsbetalare alltid är skyldiga att lämna och i uppgifter som det är frivilligt att lämna via inkomstregistret, såsom uppgifter som gäller arbetsavtals-, anställnings- och uppdragsförhållanden. I inkomstregistret införs de i 3 kap. 6 § avsedda inkomstuppgifter, bl.a. löner, naturaförmåner, arvoden, kapitalinkomster, utlandsarbetsinkomster, företagares löneinkomster, pensioner, bostadsbidrag, underhållsbidrag osv. Inkomster som betalats till allmänt skattskyldiga och för begränsat skattskyldiga ska anmälas. Vid internationella arbetssituationer ska de utbetalda inkomsterna alltid anmälas till inkomstregistret, om betalaren har skyldighet att lämna uppgifter till någon myndighet som använder inkomstregistrets uppgifter. Om en inkomsttagare är försäkrad i Finland, har prestationsbetalaren en skyldighet att lämna uppgifter. Det har ingen betydelse om inkomsten betalas av en utländsk eller en inhemsk arbetsgivare eller var arbetet utförs. Uppgifterna lagras för alla i befolkningsdatasystemet registrerade finska medborgare och utlänningar som bor i Finland. Från ingången av 2020 ska inkomstregistret även innehålla uppgifter om pensioner och andra förmånsinkomster.

Uppgifterna i inkomstregistret är sekretessbelagda. Registeransvarig för inkomstdatasystemet är Inkomstregisterenheten vid Skatteförvaltningen. Myndigheters rätt att få uppgifter ur inkomstregistret baserar sig på bestämmelser i speciallagar om myndigheternas uppdrag och ändamålen med uppgifterna. Ingen avgift tas ut för utlämnande av uppgifter ur inkomstdatasystemet enligt 6 kap. 17 §.

Lagstiftningsbehörighet och behovet av att införa befogenhet att kunna ta del av uppgifter för Ålands hälso- och sjukvård

Enligt 27 § 36 punkten i självstyrelselag (1991:71) för Åland har riket lagstiftningsbehörighet i fråga om skatter och avgifter med de undantag som nämns i 18 § 5 punkten denna lag. Landskapet Åland har enligt 18 § 5 punkten i självstyrelselagen lagstiftningsbehörighet avseende grunderna för avgifter till landskapet samt hälso- och sjukvård med de undantag som stadgas i 27 § 24, 29 och 30 punkterna enligt 18 § 12 punkten.

Den offentliga hälso- och sjukvården i landskapet tillhandahålls av myndigheten Ålands hälso- och sjukvård i enlighet med landskapslag (2011:114) om hälso- och sjukvård. Bemyndigandet för landskapsregeringen att besluta om patientavgifterna för tjänster som produceras av Ålands hälso- och sjukvård finns i 17 § denna lag.

Vidare regleras grunderna för patientavgifter inom hälso- och sjukvården i landskapslag (2007:23) om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård (avgiftslag). För hälso- och sjukvårdstjänster kan en avgift uppbäras hos den som använder tjänsten enligt 2 § i denna lag. Avgiften får uppbäras enligt användarens betalningsförmåga såsom närmare bestäms i lagen, vissa tjänster är dock avgiftsfria. Bland annat behövs inkomstuppgifter för fastställande av en avgift för långvarig institutionsvård i enlighet med 5 § avgiftslag. Landskapsregeringen kan besluta att även andra avgifter än långvårdsavgiften ska uppbäras enligt användarens betalningsförmåga enligt 8 § denna lag. Vidare är högkostnadsskydd inkomstrelaterade enligt 4 § på så sätt att den som under kalenderåret har nått gränsen för högkostnadsskyddet är befriad från att därefter betala ytterligare sådana avgifter som ingår i högkostnadsskyddet under resten av året.

För att Ålands hälso- och sjukvård ska kunna ta del av sekretessbelagda uppgifter om löne-, pensions- och förmånsinkomster som lagras i inkomstregistret i enlighet med 5 kap. 13 § 25 punkten i lag om inkomstdatasystemet förutsätts införande av regeln om rätt att erhålla uppgifter i landskapslag om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård. Det ska finnas rättsliga förutsättningar för att lämna ut och erhålla uppgifter som finns i inkomstregistret, därav förutsätts en lagändring. Erhållande av uppgifter i inkomstregistret är befogat för att Ålands hälso- och sjukvård ska kunna fastställa de klientavgifter som ska uppbäras enligt avgiftslagen.

Varför behövs lagstiftningsåtgärder?

Inkomstregisterheten förmedlar och lämnar ut sådana uppgifter ur inkomstregistret som en uppgiftsanvändare trots sekretessbestämmelserna och andra begränsningar som gäller erhållande av uppgifter, med stöd av någon annan lag har rätt att få av prestationsbetalaren eller av andra uppgiftsanvändare.

De aktörer till vilka uppgifter får utlämnas ur inkomstregistret framgår av 13 § i lagen om inkomstdatasystemet. Uppgifter ur inkomstregistret kan lämnas ut till de uppgiftsanvändare som avses i 13 § 1 mom. 25 punkten, dvs. till landskapet Åland och dess myndigheter, från och med den 1 januari 2020 enligt ikraftträdelsestadganden 8.2.2019/176.

Förslagets verkningar

Inkomstregistret är i realtid och uppgiftsanvändarnas behov av att få uppgifter av inkomsttagarna själva minskar, vilket möjliggör effektivisering av administrationen kring avgifter och högkostnadsskydd. Patienter behöver inte lämna Ålands hälso- och sjukvård separata beskattnings-, löne-, pensions- eller andra motsvarande intyg, då inkomstuppgifterna finns tillgängliga i inkomstregistret.

Ålands hälso- och sjukvård kan på sikt effektivisera processerna för fastställande av patientavgifter och rätten till högkostnadsskydd genom att kunna få uppgifterna direkt ut ur inkomstregistret. Det behövs inte längre i samma utsträckning begäras uppgifter som saknas av patienterna själva, varvid handlägningsprocesserna försnabbas och effektiviseras vid fastställning av patientavgifter och högkostnadsskydd.

I förlängningen kan avgiftssystemet utvecklas så att det bättre i realtid beaktar särskilt ekonomiskt utsattas betalningsförmåga.

Inkomsttagare kan även själv följa sina egna aktuella och detaljerade inkomstuppgifter i inkomstregistret.

Hur blir det med fastställning av avgifter gällande personer som inte ingår i registret?

Som ovan konstaterats är det uppgifterna som registreras, inte personer i sig. Avgifter som uppbärs av den som inte har hemort på Åland och som inte omfattas av lag (2014:28) om tillämpning på Åland av lagen om gränsöverskridande hälso- och sjukvård kan fastställas på andra grunder än de som anges i avgiftslagen, om inte något annat följer av internationella avtal som är bindande för landskapet enligt 12 § avgiftslag.

Om inkomstuppgifterna inte finns registrerade i inkomstregistret bör en patient även i fortsättningsvis lämna in relevanta intyg bl.a. för att styrka sin rätt till högkostnadsskydd enligt 4 § i avgiftslagen.

Ikraftträdande

Denna lagändring avses träda i kraft den 1 januari 2020.